

खादुदमैव पूजयेत् । आचरेत् प्रत्यहं स्नानं शुचिभूत्वा
तथा व्रतः । वृतेन होमं कुर्वीत सप्तम्याञ्च प्रदापयेत्
हविष्यामी भवेत्तत्तं कुर्यात् संवत्सरं व्रतम् । संवत्स-
रान्ते दद्यात् तथा धेनुं पवस्विनीम् । व्रतेनानेन
चीर्णेन सप्तभागमेव च दद्यात् । भुनक्ति वसुधां राजा ।
सप्तजनान्तराणि तम् ।

सम्पूर्णव्रतं भविष्योत्तरे “संपूर्णं नाम तत्रापि व्रतं सत्यं
फलप्रदम् । अशीर्षं नरनारीभिर्यावत् संपूर्णकालकम् ।
अथ यन्त्रं कर्त्तव्यं संपूर्णफलकाङ्क्षिभिः । किञ्चिद्भग्नं
प्रसादेन यद्वृत्तं व्रतिना भवेत् । तत् संपूर्णं भवेत्
सर्वं व्रतेनानेन पायज्यम् । । उपवृत्तेष्वेव विधेर्न हानो-
हान्यं पार्थिव । । यद्भग्नं किञ्चिदेव स्यात् व्रतं विभ-
विनायकैः । तत् संपूर्णं भवेत् सर्वं सत्यं सत्यं न
संशयः । काचनं रौप्यं रूपं शिल्पिना तु कटापयेत् ।
भग्नव्रतस्य योदेवस्तत् स्वरूपं सुनिर्गमितम् । रूपं स्त्री-
पुंसयोर्वीर्यं प्रारब्धं तद्व्रतं किञ्च । न च निष्पादितं
किञ्चिद्देवात् सर्वं तथा स्थितम् । हिमं पृथ्वाकृ-
षीम् प्रहृषिताननम् । हिमजादीनि स्त्रीपुंसयोरूपस्य
विशेषणम् तच्च रूपमज्ञातेषु व्रतेषु, जन्मान्तरज-
नानां विस्मृतानाञ्च ज्ञातये तेजसीदं प्रायश्चित्तमिति ।
“निष्पादितं शिल्पिना च तस्मिन्नेव दिने पुनः । तस्मा-
न्मासे पुनः प्राप्ते ब्राह्मणो विधिना नृपे । ज्ञापयेत्
पयसा दध्ना घृतक्षीररसाङ्गुभिः । गन्धचन्दनपुष्पैश्च
पूजयेत् कुक्षमादिना । तोयपूर्णं कुक्षं स्रजे विन्यस्य
चन्दनैः । धूपदीपाक्षतेर्वस्त्रैर्नानावस्तुभिरुत्तमैः । अर्घ्यं
दद्याच्च तद्वाक्त्रा सन्नेषानेन पायज्यम् । । उपवासेन
हीनस्य प्रायश्चित्तं कृताञ्जलिः । गरुडश्च पपञ्चस्य कुरु-
त्याघ दयं पुनः । परत्र भयभीतस्य भग्नवर्ज्यव्रतस्य
च । कुरु प्रसादं संपूर्णमस्तु मे त्वत्प्रसादतः” ।

सम्पूर्णव्रतं भविष्यपु० “दे पञ्चस्यो हि सावस्य दे च प्रति-
पदी नरः । सोपवासः सुकन्यासः शयीत मित्रया सह ।
खगनिचर्चितस्तु रतिप्रोतिविबर्जितः” । खगनिचर्च-
चित्तः सूर्यध्यानपरः “समस्त कृतिशीलश्च तस्य पुण्य
फलं नृप । दिव्यं वर्षेचक्रं तु दिव्यं वर्षशतं तथा ।
ततस्तु भावयन्नेन महादेवं न संशयः” ।

वर्षेचक्रव्रतं भविष्यपु० “पयोव्रतस्तु पञ्चस्य दत्त्वा नामं
दिह्यते । सौवर्णं वर्षेचक्रं भयं तस्य न जायते ।
यस्य वर्षेचक्रं प्रोक्तं वर्षेचक्रोत्तरं परम्” ।

वर्षेचक्रव्रतं भविष्यपु० “आवश्ये मासि
पञ्चस्य गुरुपक्षे वरानने । । आरभ्योभवतो केत्याः
गोमयेन विनोत्सवाः । । कृत्वा च सौकुमार्यानाञ्चिद्वर्षे
च प्रपूजयेत् । इतोदकाभ्यां पयसा स्नापयित्वा वरा-
नने । । गोधूमेः पयसा पूज्यं स्नायाद्यैर्निविधेयम् ।
पूजयेत् विधिवद्देवि ! दधिदुग्धादुरैः कृत्वा । गन्ध-
पुष्पोपहारैश्च ब्राह्मणानाञ्च तपेचम् । अथ वा आवश्ये
मासि पञ्चस्यं प्रवृत्तान्ति । यथावेष्टनं नरो नामान्
कन्ययादीदिवर्षकैः । युवकस्यानृ तथा गीष्मां कन्दके
विनिश्चेत् सुभः । पूजयेद्वत्पूषेच पयसा चावश्येन च ।
तस्य तृप्तिं समाजानि पञ्चकाक्षिकादयः । आसप्तमात्
कुक्षं तस्य न भयं नागतं भवेत् । प्रजयते तस्य जन्तो
विषस्य प्रतिपेक्षकः । तस्य प्रजपमात्रे तु न विषं क्रमते
वदा” ।

सर्वकामव्रतं विष्णुधर्मोत्तरोक्तम् “सर्वकारकं तथा सर्व-
निर्वातिं वा खगेनरम् । उषनं वेधरं स्रक्तुं कपास-
कमकिञ्चिमीम् । तस्य वैकादशान् यस्तु देशान् त्रिमु-
षनेनरान् । एकादश्यां सोपवासः सोमं सम्पूजयेत्तथा ।
गन्धमास्त्यनसक्तारदीपधूपान्जल्यदा । मार्गशीर्षाद्या-
रभ्य यावत् संवत्सरं भवेत् । । संवत्सरान्ते दद्याच्च
ब्राह्मणाय पवस्विनीम् । कृत्वा व्रतं वत्सरमेतद्विष्टं वत्स-
रमाप्नोति नरस्तु राजन् । । वद्रेच वार्धं सुषिरं
वसित्वा कामानप्राप्नोति अनोऽभिरामान् । तथा सर्व-
गतान् वद्वान् कृत्वा सर्वत्र पूजयेत् । सर्वकामानवाप्नोति
सर्वकामपराजितान्” । विष्णुधर्मोत्तरे “मासमासे चतु-
र्दश्यां कन्यपक्षे विशेषतः । तथा पितृगणान् राजन् !
वीर्यचन्द्रे च पूजयेत् । सर्वकामसम्पदस्य यस्तस्य फलम-
भुजे । आहं कृत्वा तथा राजन् ! सर्वकामानवाप्नुयात्” ।

सर्वकामाप्तिव्रतं विष्णुधर्मोत्तरे “लज्जिकाक्षर्चदेवं कार्त्तिकी-
प्रभृतिरूपात् । यावत् स्यात् कार्त्तिकी भूयो नरसिंह-
सुषोभितः । अतुल्यपनपुण्यादौः सर्वत्रैः सदैव तु । वृताव-
साने दद्याद् गां तथा श्वेतां द्विजातये । श्वेतवत्सयुता-
श्चैव रजतश्च तथा नृप । । उपोषितः वदा कुर्वाद्व्रतं
स्यात्फलवर्जितः” ।

वर्षेचक्रं नौरेपु० “मन्वारद्वयं पुनश्च सप्तपक्षे ज्योतिषी ।
तस्मात्सप्तपक्षं विधिवत् सम्पूज्य निरिजायति । ब्रह्म-
हृत्वादिभिः वाचैर्ब्रह्मो भवति नावयः” ।

वर्षेचक्रव्रतं भविष्यपु० “इत्यपक्षे च काचने यथाहि